
KRÓNIKA

DÍJAK

KERTÉSZ IMRE ELSŐ NOBEL-DÍJASUNK – A 2002. évi irodalmi Nobel-díjat a svéd Királyi Akadémia a magyar Kertész Imrének ítélte „munkásságáért, amelyben a történelem barbár önkényének kiszolgáltatott törekeny ember tapasztalatait mutatja fel”. A magyar irodalom első Nobel-díjas szerzőjének művei: *Sorstalanság* (regény, 1975), *A nyomkereső* (regény, a *Detektívtörténet* c. regénnyel együtt, 1977), *A kudarc* (regény, 1988), *Kaddis a meg nem született gyermekért* (regény, 1990), *Az angol lobogó* (elbeszélések, 1991), *Gályanapló* (napló, 1992), *A Holocaust mint kultúra* (esszék, 1993), *Jegyzőkönyv* (dokumentumnovella, Esterházy Péter *Élet és irodalom* című művével közös kötetben, 1993), *Valaki más* (esszék, 1997), *A gondolatnyi csend, amíg a kivégzőosztag újratölti* (esszék, 1998), *A száműzött nyelv* (esszék, 2001), *Sorstalanság* (filmforgatókönyv, 2001). – A Nobel-díj odaítélését követően jelent meg Kertész Imre *Sorstalanság* című regényének szerb kiadása Aleksandar Tišma fordításában, az újvidéki Prometej kiadónál *Bezsudbinsvo* címmel.

SZENTELEKY KORNÉL IRODALMI DÍJ – A 2002. évi Senteleky Kornél Irodalmi Díjat a zsűri (Bordás Győző, Csáky S. Piroksa és Vukovics Géza) Németh Ferenc művelődéstörténésznek ítélte múltunkat feltáró egy évtizedes eredményes munkásságáért. A díjazott könyvei: *A torontáli szőnyeg* (1993), *Bittermann Károly és a szabadkai nyomdászat kezdetei* (1994), *A Fülep család Becskerekén* (1997), *Streitmann Antal* (2000), *A bánáti fényképészet története* (2002). – A bírálóbizottság különdíjban részesítette Kristály Klárát a Senteleky Napok létrehozása, életben tartása és felvirágoztatása érdekében kifejtett három évtizedes fáradhatatlan és önzetlen munkásságáért.

BAZSALIKOM MŰFORDÍTÓ DÍJ – A 2002. évi Bazsalikom Műfordító Díjat a zsűri (Bordás Győző, Csáky S. Piroksa és Vukovics Géza) Lidija Dmitrijev műfordítónak ítélte oda Börcsök Erzsébet *Eszer* című regényének szerb nyelvű fordításáért.

SINKÓ-DÍJ – A 2002. évi Sinkó Ervin Irodalmi Díjat a bírálóbizottság (Csányi Erzsébet, Harkai Vass Éva és Hózsza Éva) Danyi Zoltánnak ítélte oda széles körű irodalmi tevékenységéért.

PATAKI GYŰRŰ – Az első hivatásos vajdasági magyar színházi bemutató emlékére évente szervezendő Vajdasági Magyar Színházi Napján (október 29-én) az idén első ízben ítélték oda az elmúlt évad legjobb színészi alakításáért járó Pataki Gyűrűt. A Franyó Zsuzsanna, Gerold László és Jódal Rózsa összetételű zsűri szerint az elismerést Káló Béla, a szabadkai Népszínház színésze érdemelte ki *Johnny fegyverben* című monodrámában nyújtott alakításáért.

SZÉP KÖNYV VERSENY 2002 – A Vajdasági Magyar Ünnepi Játékok keretében november derekán Topolyán a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség megrendezte a szép vajdasági magyar könyv versenyét. A Nemes Fekete Edit vezette zsűri a legszebb kivitelezésű szépirodalmi jellegű könyvnek a Németh István *Lélekvesztőn* című Forum-kiadványt nyilvánította, amelyet Kapitány László tervezett Hanga András akvarelljének felhasználásával. A gyermekkönyv kategóriában is az újdéki könyvkiadó nyerte az első díjat Jódal Rózsa *A csokinyuszi három kívánsága* című könyvvel, amelyet Léphaft Pál tervezett és illusztrált. Az értekező próza kategóriájában a Családi Kör kiadványa nyerte az első díjat Szabó József *Tallian Emil, a világtató vadász* című könyvvel. Dicséroroklevélben részesült az újdéki Agapé Kiadó Mándity György *Vajdasági orgonák*, a szabadkai Életjel Matuska Márton *Három mártúrunk*, a tóthfalusi Logos Kiadó Raj Rozália-Nagy István Doroszlói népi textíliák és az újdéki Forum Könyvkiadó Léway Endre *Holnapvárók* és Káich Katalin *A nagybecskereki magyar színházi története és repertórium* című könyvéért. A zsűri egyébként kilenc kiadó mintegy ötven könyve közül válogathatott. A topolyai rendezvény keretében az egykori Kray-kastély

termeiben a zsűrielnök Nemes Fekete Edit nagyszabású kerámiakiállítását is megtekinthette.

VASAGYI MÁRIA SZIRMAI DÍJA – A Szirmai Károly Irodalmi Díj bírálóbizottsága (Bányai János elnök, Bordás Győző és Csorba Béla) a november 14-én és 25-én megtartott értekezleten egyhangúlag úgy döntött, hogy a 2002. évi Szirmai Károly Irodalmi Díjat Vasagyi Mária *Silentium album* című prózakötetének ítéli oda.

Vasagyi Mária látomásos elbeszélései új szintet jelentenek a vajdasági magyar irodalomban, egyedi módon fogalmaznak meg rendhagyó sorsokat, beleszöve e táj néprajzi jellegzetességeit is. Történelem, mitológia és a valós sors groteszkjei elegyednek a családtörténetként is olvasható szövegekben, amelyek, végül is, világunk reális és torz képét is megmutatják. Elbeszéléseiben Vasagyi Mária ezeddig szokatlan nyelvi eszközökkel is dolgozik, ami külön varázsa szövegeinek.

MEGJELENT

Deák Ferenc: *Tél*, versek 1983–2002, Studio Bravo, Szabadka

Dér Zoltán: *Romlás és boldogság*, tanulmányok, Életjel, Szabadka, 2002 (Életjel Könyvek 97)

Horváth Mátyás: *A nevelés műhelye*, tanulmányok, Életjel, Szabadka, 2002 (Életjel Könyvek 98)

Magyar László: *Tovattűnő évszázadok*, helytörténeti tanulmányok, Életjel, Szabadka, 2002 (Életjel Könyvek 96)

Holnaplátók, ifjúsági közérzetmérés, tanulmányok, MTT, Szabadka, 2002 (MTT Könyvtár 5)

Mozzanatok – Nagy József előadásairól, cikkek, értékelések, Kanizsai Kör, 2002

Virág Gábor: *A kézművesség története*. Paraszti foglalkozások, kézművesek, iparosok Topolyán, tanulmányok, Topolyai Tájközzétartási Füzetek, 2002

Ottó Tolnai: *Ich kritzelte das Akazien-wäldchen in mein Heft*, négy novella, ford.: Buda György és Deréky Géza, Lana, Bécs, 2002

Hajnóczy Péter: *Opusteli persijski grad* (A halál kilovagolt Perzsiából), regény, ford.: Marko Čudić, Narodna knjiga–Alfa, Belgrád, 2002

Kertész Imre: *Bezsudbinstvo* (Sorstalan-ság), regény, ford.: Aleksandar Tišma, Prometej–Stylos, Újvidék, 2002

Konrád György: *Melinda i Dragoman* (Kerti mulatság), regény, ford.: Vickó Árpád, Stubovi kulture, Belgrád, 2002

Végel László: *Exterritorium* (Exterritóri-um), napló, ford.: Vickó Árpád, Stubovi kulture, Belgrád, 2002

Végel László: *Bezdomni eseji*, válogatott esszék, ford.: Vickó Árpád, Samizdat 92, Belgrád, 2002

Zilahy Péter: *Poslednji prozor žirafa* (Az utolsó ablak zsiráf), regény, ford.: Vickó Árpád, Renda, Belgrád, 2002

RENDEZVÉNYEK

KERTÉSZ-KONFERENCIA – Az Újvidéki Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke és az MTA Irodalomtudományi Intézete közös rendezésében került sor Újvidéken november 18-án és 19-én a Kertész Imre munkássága tudományos tanácskozásra. Az 1974 óta évi megrendezésre kerülő tanácskozássorozat, melynek keretében az élő magyar irodalomból eddig Mészöly Miklós, Mándy Iván, Juhász Ferenc, Orbán Ottó, Konrád György, Petri György, Nadas Péter, Bodor Ádám, Krasznahorkai László

és Esterházy Péter műveiről konferenciáztak az újvidéki és a magyarországi tanárok, tudósok, ezúttal – tavaly decemberi megbeszélés alapján – Kertész Imre munkássága szerepelt napirenden. (Jövőre Budapesten Tandori Dezső munkássága lesz a konferencia témája.) A kétnapos tanácskozáson Angyalosi Gergely, Erdődy Edit, Kappanyos András, Pomogáts Béla és Rákai Orsolya, illetve Bánai János, Bence Erika, Csányi Erzsébet, Faragó Kornélia, Gerold László, Hózsza Éva, Utasi Csaba és Utasi Csilla olvasta fel dolgozatát, melyek a tanácskozásra elkészült Szirák Péter és Harkai Vass Éva dolgozatával meg Vickó Árpád Kertésszel készített rádióinterjújával együtt a Hungarológiai Közlemények még az idén megjelenő 2002. 3. számában lesznek olvashatók.

A MAGYAR TANSZÉK NAPJA – Újvidéken október 29-én tartották meg a Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék napját. A hagyományos rendezvény keretében Rajslil Ilona *Gyengénk és erőnk – a magyar nyelv tömörítő jellegéről* címmel tartotta rendkívüli tanári székfoglalóját, Danyi Zoltánnak – Harkai Vass Éva méltatását követően – átadták a Sinkó Ervin Irodalmi Díjat, Gerold László bemutatta a hallgatók (Búrány Ágota, G. Csákvári Hajnalka, Huszta Rózsa és Smit Edit) XIX. századi tárgyú irodalomtörténeti dolgozatait tartalmazó, *A szellem magánya* című könyvét, végül pedig a kiállítás szerzőjeként Csáky S. Pirokska megnyitotta a hetven évvel ezelőtt indult Kalangya című, Szenteleky Kornél, majd Szirmai Károly és Herceg János szerkesztette folyóirat történetét bemutató alkalmi tárlatot.

NYELVÉSZETI NAPOK – Újvidéken november 26-án és 27-én tartották meg a Magyar Tanszéken a hagyományos Egyetemi Nyelvészeti Napokat, amelyen az általános és magyar nyelvészet időszerű kér-

déseit tekintették át és vitatták meg a tan-
szék tanárai és hallgatói, valamint magyar-
országi előadók.

SZENTELEKY NAPOK – Október 20-án a hetven évvel ezelőtt megjelent Kalangya (1932–1944) jegyében tartották meg az idei Szenteleky Napokat Szivácon. A folyóirat történetét bemutató kiállítás (szerzője: Csáky S. Piroska) megnyitását követően került sor a Szenteleky Napok tanácsának ünnepi ülésére, melynek keretében átadták Németh Ferencnek a 2002. évi Szenteleky Kornél Irodalmi Díjat, illetve Lidija Dmitrijevnek a Bazsalikom Műfordító Díjat, Kristály Klárát pedig három évtizedes szervezői munkásságáért különdíjban részesítették. A díjazottak tiszteletére a becsei A Prima Vista együttes vajdasági költők mezenésített verseit adta elő, majd nyilvános irodalmi óra keretében hangzott el Bányai János, Gerold László és Utasi Csaba előadása a Kalangya történetéről. Végezetül a résztvevők megkoszorúzták Szenteleky emléktábláját és sírját.

ADY-EMLÉKMŰSOR – Ady Endre születése 125. évfordulójának előestéjén, november 21-én emlékműsort tartottak Újvidéken a Tartományi Végrehajtó Tanács előcsarnokában. A Vajdasági Magyar Nyelvművelő Társaság és a Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék közös szervezésében rendezett est keretében bevezetőt *Ady-emlékünnap 2002-ben* címmel a műsor összeállítója, Faragó Kornélia, a tanszék docense tartott, közreműködtek a tanszék hallgatói, akik a költő verseit, verseinek fordításait szavalták, leveleiből és a róla szóló írói emlékezetésekből olvastak fel, illetve a becsei A Prima Vista együttesel együtt mezenésített Ady-verseket adtak elő a nagyszámú érdeklődőnek.

SZARVAS GÁBOR NYELVMŰVELŐ NAPOK – Adán október 10-e és 12-e között tartották meg a hagyományos

Szarvas Gábor Nyelvművelő Napokat, melynek keretében sor került a középiskolások beszéversenyére, kihirdették a nyelvészeti pályázat eredményét, játékos nyelvi vetélkedőt szerveztek, megkoszorúzták Szarvas Gábor mellszobrát, kiállítás nyílt a könyv történetéről, és tudományos ülésszakot rendeztek az írás és olvasás témájára.

MAGYAR-SZERB KULTURÁLIS NAPOK BELGRÁDDBAN – Október 19-én a belgrádi egyetemi könyvtárban nyílt magyar-szerb kulturális kapcsolatokat bemutató kiállítással kezdődött az a többhetes rendezvénysorozat, melynek keretében október 24-én irodalmi estet tartottak Kerétsz Imre Nobel-díjas író munkásságáról, melyről Radics Viktória fordító, kritikus, a Filológiai Kar Hungarológiai Tanszékének vendégtanára tartott ismertetőt.

EMLÉKTÁBLA-LELEPLEZÉS – Szenttamáson felavatták a Gion Nándor szülőházán elhelyezett emléktáblát. A Gion Nándor szenttamási író – srbobranski pisac feliratú emléktáblánál – melyet Szarvas Péter plébános szentelt fel – Tari István költő tartott avatóbeszédet.

NEGYVENÉVES A KANIZSAI JÓZSEF ATTILA KÖNYVTÁR – Októberben Kanizsa község napi rendezvénysorozatába ékelődve ünnepelte meg fennállásának negyvenedik évfordulóját a város könyvtára. Az évfordulót az Aranykönyvek elnevezésű kiállítás tette még emlékezetesebbé. A kiállítást Pató Imre nyitotta meg. Fellepett a pedagógusok énekkara Losonc Piroska vezetésével. Beszédet mondott Balla Lajos Laci, Kanizsa polgármestere, Papp György és Virág Ibolya, a József Attila könyvtár megbízott igazgatója.

SPIRA GYÖRGY ÚJVIDÉKEN – A Jugoszláviai Magyar Művelődési Társaság

kiadásában megjelent Spira György *Hrabovszky altábornagy tévelygései Péterváradtól Alamócig* című könyvét mutatták be Újvidéken október 22-én. A könyvbemutatón a szerzőt Ispánovics Csapó Julianna, a társaság elnökhelyettese és Bosnyák István, a társaság volt elnöke köszöntötte, majd a könyv recenzienseinek nevében Szabó Judit történész szólt, valamint Csehák Kálmán méltatta a könyvet.

SZÍNHÁZ

EGY ISMERETLEN NAPLÓJA – Ezzel a címmel tartott szíelőelőadást Kanizsán Nagy József, a Jel Színház vezetője, aki – Tolnai Ottó versmotívumainak felhasználásával – így emlékezett két barátjára, Dobó Tihamér festőművészre és Kovács Antal szobrászra, s vallott önmagáról.

A DÉLVIDÉKI MAGYAR SZÍNHÁTSZÁS NAPJA – Háromnapos rendezvényt ünnepelték meg Szabadkán október 27-e és 29-e között a Délvidéki Magyar Színhátszás Napját. Első este Garay Bélára emlékeztek. Az emlékest vendégei voltak: Barácius Zoltán, Káich Katalin, Kovács Frigyes, Süveges Eta és Szabó Ferenc. A következő napon tartották meg a *Nem fáj!* című előadás szabadkai bemutatóját a Népszínház kamaratermében. A darabot a szabadkai származású izraeli rendező, Ilan Eldad és a színház művészeti titkára, Boros Brestyánszky Rozália alkalmazta színpadra. Utolsó este az Újvidéki Színház társulata vitte színre Gobby Fehér Gyula *Az angyal álma* című operettjét. A díjkiosztó gálán került sor a tavalyi évad legjobb alakítást nyújtó színészeinek a megjutalmazására a Mihájlovsz Klára, Zlatko Romić és Bakos Árpád összeállítású zsűri döntése alapján. Díjat kapott Vicei Natália, Pálfi Ervin (főszerepek), Pesitz Mónika, Szilágyi Nándor (mellékszerepek) és Körmöci Petronella, Mess Attila (közönségzavazat alapján).

KIÁLLÍTÁS

SZILÁGYI GÁBOR JUBILEUMI KIÁLLÍTÁSA – Szilágyi Gábor festőművész alkotói munkásságának 50. évfordulóján a szabadkai Képzőművészeti Találkozó termeiben nagyszabású gyűjteményes kiállítás nyílt, amely az egész életművét áttekeli. Az ünnepi alkalomra több mint százoldalas katalógus jelent meg, amelyben Olga Šram méltatja a festő művészi pályáját. Ötven termékeny év címmel, és mintegy másfélszáz rajz és színes reprodukció prezentálja Szilágyi Gábor gazdag munkásságát. A kiállítás, amelynek méltatására még visszatérünk, ez év október 19-étől november 16-áig volt látható.

PECHÁN RAJZKIÁLLÍTÁS SZABADKÁN – Pechán József (1875–1922) halálának nyolcvanadik évfordulója alkalmából a szabadkai Városi Múzeumban kiállítás nyílt a századforduló jelentős festője és fia, Pechán Béla (1906–1986), ugyancsak ismert képzőművész rajzaiból. A rajzok a verbászi Pechán család hagyatékából valók, közülük sok olyan van – főleg Pechán József 1915–16-os „háborús” lapjai –, amelyek eddig a közönség nem is láthatott. A tárlatot Bela Duranci nyitotta meg, rendezője pedig Ninkov Kovačev Olga.

FILM

VICSEK-DEÁK-FILM FORGATÁSA – November folyamán befejeződik az 1956-os magyarországi események jugoszláviai vonatkozásait megörökítő film forgatása, amelyet Vicsek Károly rendez Deák Ferenc forgatókönyve alapján. A jugoszláv–magyar koprodukcióban készülő *Bolygóútz* című film, amelynek főszerepeiben Kovács Frigyes és Eva Rast láthatjuk majd, a jövő év tavaszán kerül a mozikba.

SMIT Edit összeállítása

TŐLÜNK – RÓLUNK

TŐLÜNK

Élet és Irodalom

Balázs Attila: Danilo Kiš élete és irodalma (Radics Viktória: Danilo Kiš – pályarajz és breviárium), kritika – 2002. nov. 29. (48. szám)

Juhász Géza: De hol a fény?, Jegyzetek egy Moldova György-kötetről – Zilahy kapcsán, publicisztika – 2002. okt. 4. (40. szám)

drMáriás: Robi a rengetegben (Alföldi Róbert képei a Martino Galériában), kritika – 2002. nov. 29. (48. szám)

Holmi

Bányai János: A nyelv- és identitásváltás szomorúsága (Závada Pál: Milota), kritika – 2002. 11.

Jelenkor

Ladányi István: Triptichon, vers – 2002. 11.

Thomka Beáta: A hírlapírás poétikája (Keresztury Tibor: Kételyek kora; A vadászó rokona), kritika – 2002. 11.

Korunk

Bányai János: Közép-Európa kisebbségi nézőpontból, tanulmány – 2002. 11.

Műhely

Harkai Vass Éva: Gyanús szemtanú valatlása. Levél helyett: túlfírt szonett, versek – 2002. 5.

Lovas Ildikó: Resztelt máj és krumplipüré, próza – 2002. 5.

Tiszatáj

Kontra Ferenc: Memorial, próza – 2002. 11.

Orcsik Roland: Grimasz és fityisz (Domonkos István gyermekverseiről), tanulmány – 2002. 12.

Új Könyvpiac

Fekete J. József: Ahonnan csak fogyni lehet (Kontra Ferenc: Gimnazisták), kritika – 2002. 10.

RÓLUNK

DOMONKOS István

Orcsik Roland: Grimasz és fityisz (Domonkos István gyermekverseiről), tanulmány – Tiszatáj, 2002. 12.

KONTRA Ferenc

Fekete J. József: Ahonnan csak fogyni lehet (Kontra Ferenc: Gimnazisták), kritika – Új Könyvpiac, 2002. 10.

RADICS Viktória

Balázs Attila: Danilo Kiš élete és irodalma, kritika – Élet és Irodalom, 2002. nov. 29. (48. szám)

THOMKA Beáta

Angyalosi Gergely: A szintézis megkísérései (Thomka Beáta: Beszél egy hang), kritika – Jelenkor, 2002. 11.

TOLNAI Ottó

Keresztury Tibor: „Lőttek az egésznek” (Tolnai Ottó: Balkáni babér), kritika – Jelenkor, 2002. 11.